

ONA TILI DARSLARIDA INTENSIV TA'LIM TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH

O`g`iljon Mamanazarovna Olloqova

Buxoro davlat universiteti Boshlang`ich ta`lim metodikasi kafedrası o`qituvchisi

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada boshlang`ich sinf ona tili darslarida intensiv ta`lim texnologiyalarini qo`llashning samaradorligi haqida so`z boradi.

Kalit so`zlar: intensiv, intensiv ta`lim, mashg`ulot, o`yin texnologiyasi.

USE OF INTENSIVE EDUCATIONAL TECHNOLOGIES IN MOTHER TONGUE LESSONS

ABSTRACT

This article discusses the effectiveness of the use of intensive learning technologies in primary school mother tongue lessons.

Keywords: intensive, intensive education, training, game technology.

Yangilanayotgan O`zbekistonda barcha sohadagi o`zgarishlar yaqqol ko`zga tashlanmoqda. Har bir jabhada amalga oshirilayotgan islohotlar jadallik bilan o`z natijasini bermoqda. Rivojlangan davlatlar tajribasidan ma`lumki, ta`limni yangicha yondashuv asosida tashkil etish ijtimoiy-iqtisodiy, ma`naviy-ma`rifiy sohani rivojlantirishda yaxshi natijani kafolatlaydigan eng samarali usul hisoblanadi.

Ta`limda turli texnologiyalar va ilmiy axborot vositalarining joriy etilishi qisqa vaqt ichida katta hajmdagi ma`lumotlarni taqdim etish imkonini berdi. Bu o`quvchiga birinchi mashg`ulotdan boshlab qisqa vaqt ichida kerakli o`quv materialini ko`paytirish imkonini beradi. Ushbu maqsadni ko`zlagan holda intensiv o`qitish texnologiyalaridan foydalanish o`quv materialini ko`paytirishning samarali usuli hisoblanadi.

“Intensiv” atamasi birinchi marta XIX asrning birinchi yarmida rus pedagogik adabiyotida paydo bo`lgan. Bu so`z fransuzcha “issiq”, “kuchaygan”, lotincha – “baquvvat”, “jonli”, “tez”, “bo`ronli”, ispan tilidan – “cho`zish”, “kattalashtirish”, “kengaytirish” so`zlaridan olingan.

Intensiv ta`lim pedagogik ensiklopediyada quyidagicha tavsiflanadi: (fransuzcha “intensiv”, lotincha “intension” – “ishtiyoq”, “intensivlik” “tezlashtirish”) tez o`qitish jarayoni [1, 105].

Uzluksiz ta`lim tizimi eskirgan bilim va sohalarni muntazam yangilab borishni talab qiladi. Yangi bilim olishga, o`z bilimlarini amalda qo`llashga va takomillashtirishga intilayotgan har bir yosh avlod mamlakat taraqqiyotiga munosib

hissa qo`shadi. Hozir o`qituvchilarga nafaqat bolani “o`rgatish”, balki uni “o`rganishga undash” vazifasi yuklangan. Endi o`qituvchi, shu jumladan, o`qituvchi ham bolani bilim olishga va yangilikka undashi kerak.

Ta`limning o`zgarishi o`qituvchi rolining o`zgarishiga olib keladi. Endi o`qituvchi nafaqat boshqaruvchi, balki o`quvchilar bilan muloqotda bo`lgan shaxsdir. O`quvchining roli ham o`zgaradi, u nafaqat bilim oladi, balki qidiruvda, ma`lum ko`nikmalarni rivojlantirishda ham ishtirok etadi. Hozirgi ta`lim tizimi nafaqat o`quvchilarning intellektual salohiyatini rivojlantirishga, balki ularning bilim salohiyatini rivojlantirishga ham qaratilishi kerak.

Zamonaviy ta`lim tizimi bolaning e`tiborini va harakatlarini boshqarishi va boshqarishi, ularni mustaqil o`rganishga va hayotda qo`llashga o`rgatishi kerak. Bu muammolarni an`anaviy va intensiv mashg`ulotlarning oqilona kombinatsiyasi orqali hal qilish mumkin. Bolaning aqliy qobiliyatini rivojlantirishda intensiv mashg`ulot an`anaviy mashg`ulotlardan bir qator afzalliklarga ega. Bu imtiyozlar o`quv jarayonining ishtirokchilarining faol o`zaro ta`siriga asoslanadi.

G.K.Selevko o`quvchilarni ilhomlantirish va faollashtirishga asoslangan pedagogik texnologiyalarni bir necha guruhlariga ajratdi: o`yin texnologiyasi, muammolarni o`rganish, o`quv materialining sxematik va ikonik modellari asosida darslarni chuqurlashtirish texnologiyasi, darajalarni farqlash texnologiyalari, ta`limni individuallashtirish texnologiyasi, o`quv texnologiyasi, guruh texnologiyalari, kompyuter (yangi axborot) ta`lim texnologiyalari.

Intensiv mashg`ulotlarni yuqori aqlli, faol, ijodiy va shaxsiy salohiyatini to`liq namoyon qila oladigan o`qituvchi tashkil qilishi mumkin.

A.P.Panfilovanning fikricha, intensiv o`qitish samaradorligini oshirish uchun o`qituvchi bir qator shartlarni bajarishi kerak.

1. O`qituvchining qobiliyatining ma`lum bir texnologiya (o`yin, mashq va h.k.) ning maqsad va vazifalariga muvofiqligi. Shunday qilib, o`qituvchining roli ishlatiladigan texnologiyaning turiga va maqsadiga qarab o`zgaradi. O`qituvchi tashkilotchi-rahbar, kommunikator, psixolog va boshqalar rolini o`ynaydi.

2. O`qituvchi guruh bilan muloqotda professional tajribaga ega bo`lishi kerak. Dialogik muloqot jarayonida o`qituvchi an`anaviy “sub`ekt-ob`ekt” shaklidan farqli o`laroq, “sub`ekt-sub`ekt” munosabatlarini o`rnatishi kerak. Ayniqsa, dialogik muloqot munozaralari bo`lib o`tadi va muammo barcha ishtirokchilarning intensiv o`zaro ta`sirida faol ishtirok etish orqali birgalikda hal qilinadi. Shu bilan birga, ishtirokchilarning faoliyati vazifani hal qilishga qaratilgan. Aynan muloqotda ishtirokchilar bir –birlarini, birinchi navbatda, muayyan muammoga har xil yondashuvlar, turlicha qarashlar bilan boyitadilar, bu esa eng maqbul echimni topishga imkon beradi.

3. O'qituvchining shaxsiy yo'nalishi. O'qituvchi yangi texnologiyani g'ayrat va qiziqish bilan kutib olishi, yangilikka va o'zgarishga tayyor bo'lishi va asosan o'z faoliyatida yangilikni qo'llashdan qo'rqmasligi kerak.

Intensiv o'qitish maqsadlariga erishishning asosiy sharti – bu o'quvchilarning individual va psixologik imkoniyatlarini namoyish etish, mustaqil tanlash ishi bilan shug'ullanadigan o'qitishning turli tashkiliy shakllaridan foydalanish. Natijada, ular ijodiy, kommunikativ va shaxsiy ko'nikmalarini amalda qo'llay oladilar.

Xulosa qilib aytganda, umumiy o'rta maktab darsliklarining mazmuni o'quvchilarning individual psixologik va yosh xususiyatlarini hisobga olgan holda ularning ijtimoiy faolligini oshirishga qaratilgan. Masalan, 3-4-sinflar darsliklarida har bir mavzu uchun 2-3 topshiriq berilgan. Bu o'quv vazifalarini chuqur tahlil qilish va ularning mazmunini ongli ravishda o'zlashtirish imkonini beradi. O'quvchilar qisqa vaqt ichida mashq mazmunini bilib oladilar.

Darsda zamonaviy texnologiyalar va raqamli texnologiyalardan foydalanish vaqtni samarali o'tkazishga yordam beradi. Qolgan vaqtda qo'shimcha vazifalar bilan ishlash bir qator afzalliklarga ega. Xususan, o'quvchilar turli topshiriqlarni bajarib, mavzu haqida kengroq tasavvurga ega bo'lish, tasavvurini kengaytirish, nutq va lingvistik malakalarini oshirish orqali ijodkorlikni rivojlantiradilar.

REFERENCES

1. Pedagogika ensiklopediya. 2 jild. – T.: “O'zbekiston milliy ensiklopediyasi”, 2015, - 376 bet.
2. Шеститко И.В., Турченко И.А., Шилова Е.С., Маршина С.В. Интенсивное обучение: технологии организации образовательного процесса. – Светлая Роща, 2014. -136 с.
3. Hamroev A. R. MODELING ACTIVITIES OF TEACHERS WHEN DESIGNING CREATIVE ACTIVITIES OF STUDENTS //European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences Vol. – 2019. – T. 7. – №. 10.
4. OLLOQOVA O. ONA TILI TA'LIMIDA INTENSIV TA'LIM TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASHNING NAZARIY METODOLOGIK ASOSLARI //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ. – 2021. – Т. 1. – №. 1.
5. Mamanazarovna O. U., Gulnoza M. USE OF MONTESSORI METHODOLOGY IN PRESCHOOL EDUCATION. – 2021.
6. Olloqova M. O. Intensive education and linguistic competence in mother tongue //ACADEMICIA: AN INTERNATIONAL MULTIDISCIPLINARY RESEARCH JOURNAL. – 2021. – Т. 11. – №. 1. – С. 580-587.
7. Olloqova O'. Lingvistik kompetensiya va intensiv ta'lim texnologiyalari // Pedagogik mahorat. 5-son, 2020.

8. Косимов Ф. М., Ярашов М. Ж. ТВОРЧЕСКИЕ САМОСТОЯТЕЛЬНЫЕ РАБОТЫ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ В НАЧАЛЬНЫХ КЛАССАХ //ИННОВАЦИОННЫЙ ПОТЕНЦИАЛ РАЗВИТИЯ НАУКИ В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ: ДОСТИЖЕНИЯ И ИННОВАЦИИ. – 2020. – С. 178-181.
9. YARASHOV M. BOSHLANG 'ICH SINFLARDA TA'LIMNI PJODIY TASHKIL ETISHDA TA'LIM TAMOYILLARINING O'RNI //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ. – 2020. – Т. 1. – №. 1.
10. Jobirovich, Yarashov Mardon. "Advantages of the Introduction of Digital Technologies into the Educational Process." Pindus Journal of Culture, Literature, and ELT 7 (2021): 17-20.
11. YUSUFZODA S. O'QUVCHI MANTIQUIY TAFAKKURINI SHAKLLANTIRISH OMILLARI //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ. – 2020. – Т. 1. – №. 1.
12. Adizova N. B. RHYME, RHYTHM IN FUN GENRE //Theoretical & Applied Science. – 2019. – №. 10. – С. 65-67.
13. Yunus Y. S. DEVELOPMENT OF LOGICAL THINKING IN MATHEMATICS LESSONS AS THE BASIS FOR IMPROVING THE QUALITY OF THE EDUCATIONAL PROCESS.
14. YUSUFZODA S. O'QUVCHI MANTIQUIY TAFAKKURINI SHAKLLANTIRISH OMILLARI //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ. – 2020. – Т. 1. – №. 1.
15. Sidikova S. D. Theoretical and didactic principles of distance learning //ACADEMICIA: AN INTERNATIONAL MULTIDISCIPLINARY RESEARCH JOURNAL. – 2021. – Т. 11. – №. 1. – С. 541-548.
16. Shavkatovna S. D. THE IMPORTANCE OF DISTANCE LEARNING IN THE TEACHING OF" METHODS OF TEACHING MATHEMATICS". – 2021.
17. Tog'ayeva U. SCIENTIFIC-THEORETICAL BASES OF USE OF PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN TEACHING METHODS OF MOTHER TONGUE //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz). – 2020. – Т. 2. – №. 2.
18. Tog'ayeva U. IMPROVING THE MODULE" MOTHER TONGUE TEACHING METHOD" IN PROJECT EDUCATIONAL INSTRUCTIONS //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz). – 2020. – Т. 2. – №. 2.
19. Tog'ayeva U. "ONA TILI O'QITISH METODIKASI" MODULINI O'QITISHDA AXBOROT KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz). – 2021. – Т. 1. – №. 1.
20. Sidiqova D. Boshlang'ich sinflarda interfaol ta'lim va loyihalash texnologiyasi //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz). – 2020. – Т. 4. – №. 4.

21. Rajabova N., Fayziyeva D. FOLKLORISM IN THE WORKS OF DILSHOD RAJAB //АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ СОВРЕМЕННОЙ НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЯ. – 2021. – С. 212-214.
22. Komilovna R. N. METHODS AND TOOLS OF EDUCATIONAL TECHNOLOGIES IN THE FORMATION OF THE CONCEPT OF FIGURE FACE IN STUDENTS. – 2021.
23. Hamroev A. R. Modeling activities of teachers when designing creative activities of students //European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences. – 2019. – Т. 2019.
24. Kamroev A. STUDENTS' CREATIVE ACTIVITIES IN DESIGNING MOTHER TONGUE EDUCATION //Scientific Bulletin of Namangan State University. – 2019. – Т. 1. – №. 7. – С. 285-296.
25. Azimov Y. Hamroyev A. //Husnixat va uni oqitish usuliyoti (Maruza matnlari). – 2003.
26. Хамраев А. Моделирование деятельности учителя при проектировании творческой деятельности учащихся //Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи. – 2018. – №. 2. – С. 23-26.
27. ҲАМРОЕВ А. БОШЛАНҒИЧ СИНФ ОНА ТИЛИ ТАЪЛИМИДА ЎҚУВЧИЛАРНИНГ ИЖОДИЙ ФАОЛИЯТИНИ ЛОЙИҲАЛАШТИРИШ МЕТОДИК МУАММО СИФАТИДА //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu.uz). – 2021. – Т. 1. – №. 1.
28. Hamroyev A. R. Designing students' creative activity in primary school mother tongue education as a methodological problem //Middle European Scientific Bulletin. – 2021. – Т. 11.
29. Hamroyev R. A., Qoldoshev A. R., Hasanova A. M. Methods of teaching 1st grade students to use writing tools effectively //Asian Journal of Multidimensional Research (AJMR). – 2021. – Т. 10. – №. 1. – С. 168-174.
30. Hamroyev A. Quality and effectiveness for design of learning outcomes in the language teaching //ACADEMICIA: AN INTERNATIONAL MULTIDISCIPLINARY RESEARCH JOURNAL. – 2021. – Т. 11. – №. 1. – С. 549-558.